

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: دیوید گوسمان
برگردان: م. نوری
۲۵ نومبر ۲۰۲۳

جنگ غزه:

آیا دادستان دادگاه کیفری لاهه همان معیار اوکراین را به کار خواهد گرفت؟

دادستان کل دادگاه کیفری بین‌المللی لاهه، «کریم خان»، با صدور حکم جلب «ولادیمیر پوتین» در پی دستگیری اوست. فشارها روی او که در موضوع جنگ اسرائیل - غزه نیز از خود فعالیت نشان دهد افزایش می‌یابد. آیا این احتمال وجود دارد؟

دادستان کل دادگاه کیفری بین‌المللی لاهه، «کریم خان»، در بروری ۲۰۲۲، درست پس از مداخله نظامی روسیه در اوکراین بارها از اوکراین دیدن کرد. او اوکراین را «محل ارتکاب جرم» نامید و بدون فوت وقت یکی از بزرگترین تحقیقات قضائی تاریخ را در دادگاه کیفری بین‌المللی آغاز کرد.

برای انجام تحقیقات در اوکراین، به‌جز بودجه دادگاه کیفری بین‌المللی، مبالغ هنگفتی پول جمع‌آوری و کارکنان بیشتری از کشورهای غربی در اختیار دادگاه گذاشته شد. در ماه مارچ ۲۰۲۳، «کریم خان» حکم جلب «ولادیمیر پوتین» را صادر کرد. اتهام اصلی پوتین ادعای انتقال غیرقانونی کودکان از اوکراین به روسیه بود.

«کریم خان»، اهل بریتانیا، در جون ۲۰۲۱ با حمایت گسترده ایالات متحده آمریکا و بریتانیا به‌عنوان دادستان دادگاه کیفری بین‌المللی انتخاب شد. آن زمان، «راجی سورانی»، مدیر مرکز اعراب در امور حقوق بشر، برنده جایزه نوبل جایگزین (جایزه حق زندگانی)، و ساکن غزه، از تحقیقات «کریم خان» درباره اوکراین پشتیبانی کرد.

اما او همزمان از این موضوع گله‌مند بود که چرا دادستان کل هیچ‌گاه اقدام مشابهی برای جمع‌آوری منابع مالی جداگانه برای تحقیق در خصوص فلسطین انجام نداده، هیچ‌گاه از فلسطین به‌عنوان «محل ارتکاب جرم» نام نبرده، و هیچ‌گاه اقدامی برای دیدار از فلسطین به‌عمل نیاورده است.

اما شرایط عوض شد. در ماه دسامبر ۲۰۲۲ «کریم‌خان» اعلام کرد امیدوار است در سال ۲۰۲۳ از فلسطین دیدار کند. ولی بنا به گزارش دیدبان حقوق بشر، اسرائیل درخواست سفر او را رد کرد.

پس از هفتم اکتوبر، زمانی که بازوی نظامی حماس وارد اسرائیل شد، در اراضی نزدیک به غزه ۱۲۰۰ نفر را به قتل رساند، و متعاقب آن ارتش اسرائیل در بمباران‌های هوایی هزاران نفر را کشت، «کریم‌خان» مدتی طولانی سکوت اختیار کرده بود.

سکوت او از همه طرف مورد انتقاد قرار گرفت و فشار بین‌المللی روی «کریم‌خان» افزایش یافت. روز ۲۹ اکتوبر ۲۰۲۳، بیست روز پس از آغاز خشونت‌ها در غزه، او در نهایت از «رفح»، گذرگاه مصر به غزه دیدن کرد. او در گذرگاه «رفح» سخنرانی تند و مهیجی ایراد کرد که یادآور گفته‌های او درباره اوکراین بود. بخش‌های سخنرانی او بعداً به‌تدریج در روزنامه بریتانیایی گاردین چاپ شد. او در سخنرانی تأکید کرد آنچه که در غزه می‌گذرد قابل قبول نیست و امیدوار است طی روزهای آینده موفق به سفر به نوار غزه شود.

او در سخنرانی خود به‌تفصیل درباره حمله هولناک حماس به غزه و گروگانگیری در روز هفتم اکتوبر صحبت کرد و عمل حماس را جنایت توصیف کرد. او همچنین درباره واکنش اسرائیل به حمله حماس سخنرانی گفت. او تأکید کرد که مردم غزه مجبور به تحمل «رنج غیرقابل تصویری» هستند و شرایط مردم بی‌گناهی که در پنجه جنگ اسیرند و راهی برای گریز از آن ندارند را غیر قابل تحمل نامید. او همچنین تأکید کرد که طبق حقوق بین‌الملل باید از مردم غیرنظامی محافظت شود. و در نهایت او از اسرائیل خواست در دادن مجوز ورود مایحتاج نجات‌بخش به غزه تأخیر نکند و اخطار داد که ممانعت از رساندن کمک‌های انسانی در ببحوه فاجعه انسانی بی‌سابقه جنایت محسوب می‌شود.

«کریم‌خان» از اسرائیل خواست به حقوق بین‌الملل احترام گذارد و تأکید کرد که به‌موجب اصول حقوق بین‌الملل بشردوستانه، زیرساخت‌های غیرنظامی نظیر خانه‌های مسکونی، مساجد، کلیساها، مدارس و بیمارستان‌ها نباید مورد حمله قرار گیرند.

دادستان کل دادگاه کیفری بین‌المللی همه کشورهای عضو دادگاه کیفری و همه طرف‌های ذیربط را فراخواند مشترکاً برای اجرای کنوانسیون ژنیو، حقوق بین‌الملل، و اصول بنیادین اساسنامه رُم اقدام کنند، و دلایل نقض مقررات و ارتکاب جنایات را برای بررسی و اقدام مقتضی به دادگاه ارائه دهند.

بنا به گزارش رویترز، دیروز پنج کشور درخواست مشترکی را به دادستان کل دادگاه کیفری بین‌المللی با خواسته بررسی و تحقیق در مورد شرایط در مناطق فلسطینی ارسال کرده‌اند.

«کریم‌خان» در این خصوص گفته است که تقاضای افریقای جنوبی، بنگلادش، بولیوی، کومور و جیبوتی تقدیم دادگاه شده است. افریقای جنوبی اعلام کرد دلیل مطرح کردن درخواست این بوده است که «اطمینان حاصل شود که دادگاه کیفری بین‌المللی به شرایط حاد فلسطین توجه لازم مبذول خواهد داشت.»

اظهارنگرانی شدید از سوی دفتر حقوق بشر سازمان ملل متحد

سه گروه حقوق بشری فلسطین هفته گذشته شکایتی در دادگاه کیفری بین‌المللی طرح کرده بودند که در آن از دادگاه خواسته شده بود اسرائیل را به دلیل «آپارتاید» و «نسل‌کشی» تحت پیگرد قرار دهد و حکم جلب علیه مسؤلین اسرائیل صادر کند.

در شکایتی که روز چهارشنبه ۱۶ نومبر از طرف سازمان‌های حقوق بشری «ال-حق»، «ال-میزان»، و مرکز حقوق بشر فلسطین تقدیم دادگاه کیفری شد خواسته شده است «فوراً به حملات هوایی بی‌وقفه اسرائیل در مناطق غیرنظامی متراکم از جمعیت نوار غزه» توجه شود؛ حملاتی که طبق اظهارات مسؤلین مراکز بهداشتی نوار غزه منجر به کشته شدن بیش از ۱۱ هزار نفر شده که ۴۰ درصد از آنها کودک هستند.

اواسط اکتوبر هم وزیر اموراجتماعی اسپانیا بیانیه‌ای منتشر کرد و در آن از دولت ائتلافی اسپانیا خواسته شده بود که دادخواستی در دادگاه کیفری بین‌المللی برای رسیدگی به جنایات جنگی و به طرفیت نخس وزیر اسرائیل، «بنیامین نتانیاهو»، طرح کند. در بیانیه وزیر امور اجتماعی اسپانیا، «ایون بلارا»، به حملات هوایی مداوم اسرائیل و محاصره ویرانگر نوار غزه اشاره شده بود که مانع از تأمین کمک‌های بشردوستانه می‌شود.

پیش از این نیز مدارکی در ارتباط با جنایات جنگی، از سوی همه طرف‌های درگیر در جنگ فعلی اسرائیل و غزه به کمیسیون تحقیق دفتر کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور حقوق بشر داده شده بود. سه روز پس از آغاز جنگ، کمیسیون مزبور اعلام کرد که «در خصوص خشونت‌های اعمال شده توسط اسرائیل و محاصره کامل غزه به‌شدت نگران است و آن را «مجازات جمعی» ۲/۳ میلیون نفر جمعیت غزه تلقی می‌کند.

ایالات متحده آمریکا اساساً با هر نوع تحقیقات درباره رفتار اسرائیل در غزه مخالف است. دیگر کشورهای غربی هم به‌رغم تعداد کثیر قربانیان غیرنظامی و وضعیت اضطراری انسانی در غزه، به‌بهانه «حق دفاع از خود» از اسرائیل پشتیبانی می‌کنند.

صدراعظم المان، «اولاف شولتس»، همواره براین نکته تأکید می‌کند که حفظ امنیت اسرائیل بینش دولت المان است و تردیدی ندارد که اسرائیل در حملات به غزه حقوق بین‌الملل را رعایت می‌کند.

«هلن دافی»، پروفیسور حقوق بین‌الملل بشردوستانه و استاد دانشگاه «لیدن»، در مصاحبه‌ای با «عرب نیوز» گفته است: «وقتی ما به شرایط غزه نگاه می‌کنیم، با یک «محل ارتکاب جرم» سهمگین روبه‌رو می‌شویم. او به تعداد زیادی از شواهد و دلایل اشاره کرد که حاکی از جنایت جنگی و احتمالاً جنایت علیه بشریت و نسل‌کشی هستند. او تأکید کرده است که یکی از جنبه‌های مهم تحقیقات تأمین کلیه دلایل در محل ارتکاب جرم است که برای مستدل و اثبات کردن تقصیر لازم‌اند؛ امری که البته در جریان یک درگیری مسلحانه، مشکلی بسیار بزرگ است.

دادستان سابق دادگاه کیفری بین‌المللی، «فاتو بنسودا»، در مارچ ۲۰۲۱ تحقیقاتی را در خصوص موضوع فلسطین آغاز کرد که از جمله جنایات جنگی احتمالی اسرائیل در سرزمین‌های اشغالی فلسطین در غزه، کرانه باختری رود اردن، و اورشلیم شرقی را از سال ۲۰۱۴ در بر می‌گرفت. به‌گزارش روزنامه‌نگار «الساندرا باجک»، این اقدام پس از یک تحقیقات مقدماتی دقیق شش‌ساله، و پس از بررسی اداره دادگستری در سال ۲۰۰۹، آغاز شده بود ولی پس از برکناری «فاتو بنسودا» در جون ۲۰۲۱، دادگاه موضوع را مسکوت گذاشت.

گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در امور حقوق بشر، «فرانسیسکا آلبانزه»، از موضوع مسکوت ماندن تحقیقات مزبور شکوه داشت، و در اوایل سال جاری همراه با دیگر کارشناسان مستقل سازمان ملل متحد خواست که دادستان کل فعلی تحقیقات را مجدداً به جریان اندازد.

علاوه بر این، بودجه تحقیقات در مورد فلسطین ناکافی است. بودجه پیش‌بینی شده برای سال ۲۰۲۳ کمتر از یک میلیون یورو است، که در مقایسه با بودجه اختصاص‌یافته برای دیگر کشورها بسیار اندک است.

آیا پس از ورود «کریم خان» به موضوع اتفاقی خواهد افتاد؟ با توجه به پیش‌زمینه‌های موضوع که در فوق به آنها اشاره شد، و با توجه به مخالفت شدید ایالات متحده که علیه تحقیقات و طرح شکایت از اسرائیل فعالانه کار می‌کند، این امید که پس از اظهار نظر «کریم خان» و ورود او به موضوع اتفاقی بیفتد محتمل نیست. اما به این نکته هم باید اذعان داشت که تاکنون هیچ دادستانی در دادگاه کیفری بین‌المللی به این صراحت و وضوح در خصوص اسرائیل سخن نگفته است.

دادگاه کیفری بین‌المللی مستقر در لاهه، نهادی مستقل از سازمان ملل متحد، نهادی قضائی است که می‌تواند اشخاص حقیقی را به دلیل ارتکاب اعمال مجرمانه‌ای نظیر (نسل‌کشی، جنایت جنگی، جنایت علیه بشریت) تحت تعقیب قرار دهد. اگر ۱۲۳ عضو آن فاقد اراده یا توانایی باشند آن اشخاص را خود تحت تعقیب قرار دهند.

اسرائیل عضو دادگاه کیفری بین‌المللی نیست. ولی «کریم خان» به رویترز گفته است که رسیدگی به جنایات جنگی دولت اسرائیل و حماس در صلاحیت این دادگاه است.

منبع: تل‌پولیس، ۱۸ نوامبر ۲۰۲۳

<https://www.telepolis.de/features/Gaza-Krieg-Wird-Haager-Chefanklaeger-Khan-das-Ukraine-Prinzip-anwenden-9533051.html>